

Spis treści

Wprowadzenie	9
ROZDZIAŁ 1. Gospodarstwo domowe jako podmiot gospodarczy	15
1.1. Klasyfikacja gospodarstw domowych	15
1.2. Potrzeby finansowe gospodarstw domowych	21
1.3. Rynek usług finansowych dla gospodarstw domowych – stan i tendencje zmian	27
ROZDZIAŁ 2. Zachowania finansowe gospodarstw domowych	38
2.1. Typologia zachowań i postaw finansowych	38
2.2. Determinanty zachowań finansowych	43
2.3. Proces podejmowania decyzji finansowych	49
2.4. Błędy i pułapki w podejmowaniu decyzji finansowych	51
2.5. Ocena zachowań finansowych i ich konsekwencje	57
2.6. Psychopatologia zachowań finansowych	59
ROZDZIAŁ 3. Pieniądz a finanse gospodarstwa domowego	65
3.1. Psychospołeczne aspekty funkcjonowania pieniądza	68
3.1.1. Psychologiczne ujęcie natury pieniądza	68
3.1.2. Postrzeganie pieniądza	71
3.1.3. Postawy wobec pieniądza	75
3.1.4. Psychopatologia pieniądza	78
3.2. Aspekty instytucjonalne – dochody gospodarstwa domowego	79
3.2.1. Przychody gospodarstwa domowego	79
3.2.2. Struktura dochodu z pracy najemnej	82
3.3. Zarządzanie płynnością w gospodarstwie domowym	83
3.3.1. Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy – istota produktu	84
3.3.2. Kanaly dostępu do ROR	86
3.3.3. Instrumenty płatnicze	90
3.3.4. Wybór rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego – kryteria	93
3.4. Budżet gospodarstwa domowego i strategię	97
3.4.1. <i>Cash flow</i> , budżet i bilans gospodarstwa domowego – wprowadzenie	98
3.4.2. <i>Cash flow</i> gospodarstwa domowego – zasady konstrukcji i analizy	99
3.4.3. Budżetowanie w finansach osobistych	104

3.4.4. Komputerowe wspomaganie ewidencji finansowej i budżetu domowego	106
3.4.5. Bilans gospodarstwa domowego i wartość netto jako podstawa długoterminowego planowania finansowego	110
3.4.6. Planowanie finansowe	113
3.4.7. Podział ról w zarządzaniu finansami gospodarstwa domowego – problemy praktyczne	115
ROZDZIAŁ 4. Oszczędzanie w gospodarstwie domowym	118
4.1. Teoretyczne aspekty oszczędzania	119
4.1.1. Różnice między psychologicznym a ekonomicznym ujęciem oszczędzania	119
4.1.2. Teorie oszczędzania	121
4.1.3. Przestanki i cele gromadzenia oszczędności	124
4.1.4. Proces podejmowania decyzji o oszczędzaniu	127
4.2. Instytucjonalne aspekty oszczędzania	129
4.2.1. SKOK, bank komercyjny, bank spółdzielczy i inne instytucje – różnice z punktu widzenia oszczędzającego	129
4.2.2. Bezpieczeństwo wkładów – regulacje prawne	131
4.2.3. Opodatkowanie oszczędności	133
4.3. Produkty oszczędnościowe	134
4.3.1. Rachunki oszczędnościowe	134
4.3.2. Lokaty terminowe	136
4.3.3. Hybrydowe produkty oszczędnościowe	138
4.3.4. Programy systematycznego oszczędzania długoterminowego	141
4.3.5. IKE i PPE – trzeci filar systemu emerytalnego w Polsce	143
4.4. Oszczędzanie w praktyce – strategie	145
4.4.1. Hierarchia form oszczędzania	145
4.4.2. Rodzaje oszczędności a instrumenty oszczędzania	147
4.4.3. Kryteria oceny produktów oszczędnościowych	149
ROZDZIAŁ 5. Kredytowanie potrzeb gospodarstw domowych	152
5.1. Psychospołeczne uwarunkowania zadłużania się gospodarstw domowych	152
5.1.1. Moda na kredyt	153
5.1.2. Cele i motywy zadłużania się	156
5.2. Instytucje kredytowe	160
5.2.1. Banki i doradcy finansowi	161
5.2.2. Kasy i parabankowe instytucje kredytowe	167
5.2.3. Biura informacji gospodarczej i kredytowej	169
5.2.4. Bezpieczny kredyt, czyli poprawianie zdolności kredytowej	172
5.3. Produkty kredytowe	177
5.3.1. Formy i cele kredytowania	178
5.3.2. Zakres, parametry i koszty umowy kredytowej	180
5.3.3. Ryzyko kredytowe i zabezpieczenia	182
5.4. Bezpieczne strategie kredytowe	186

5.4.1. Kredyt to nie tylko pętla długu	187
5.4.2. Kryteria wyboru kredytu	190
5.4.3. Efektywne zarządzanie spłatą	195
ROZDZIAŁ 6. Gospodarstwa domowe na rynku inwestycyjnym	203
6.1. Psychologiczne aspekty inwestowania	203
6.2. Instytucje w procesie inwestowania, w ramach osobistego planowania finansowego	211
6.3. Instrumenty inwestycyjne w ramach osobistego planowania finansowego	219
6.4. Strategie inwestycyjne w planowaniu finansów osobistych	231
ROZDZIAŁ 7. Rola ubezpieczeń w funkcjonowaniu gospodarstw domowych	241
7.1. Psychologiczne aspekty ubezpieczania się przed ryzykiem	241
7.2. Instytucje ubezpieczeniowe	245
7.2.1. Ubezpieczenia społeczne	245
7.2.2. Ubezpieczenia gospodarcze	248
7.3. Najważniejsze dla gospodarstw domowych produkty ubezpieczeniowe	251
7.3.1. Ubezpieczenie emerytalne	251
7.3.2. Umowa ubezpieczenia gospodarczego	254
7.3.3. Ubezpieczenia życiowe (<i>life</i>)	259
7.3.4. Pozostałe ubezpieczenia osobowe i majątkowe (<i>non-life</i>).	264
7.4. Dobór ubezpieczenia do potrzeb konkretnego gospodarstwa domowego	269
7.4.1. Definiowanie potrzeby ubezpieczeniowej	269
7.4.2. Wybór kanału zakupu ubezpieczenia	270
7.4.3. Porównanie innych niż cena warunków ubezpieczenia	273
7.4.4. Porównywanie cen ubezpieczeń	275
ROZDZIAŁ 8. Wpływ podatków na zachowania finansowe gospodarstw domowych	277
8.1. Najważniejsze cechy obowiązku podatkowego	277
8.1.1. Neutralność podatkowa	277
8.1.2. Sprawiedliwość opodatkowania	279
8.2. Klasyfikacje podatków	284
8.3. Instytucjonalne aspekty opodatkowania	288
8.3.1. Organy administracji podatkowej i zakres ich działania	288
8.3.2. Postępowanie podatkowe jako procedura rozstrzygania sporów podatkowych	292
8.4. Reakcje podatników na obowiązek podatkowy	298
8.4.1. Skutki obciążeń podatkowych dla gospodarstw domowych	298
8.4.2. Postawy wobec podatków	301
8.4.3. Ucieczka przed podatkami	306
8.5. Strategie podatkowe	309
8.5.1. Pojęcie i klasyfikacja strategii podatkowej	309
8.5.2. Kształtowanie podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych	313

8.5.3. Szczególne zasady ustalania podstawy opodatkowania i wysokości podatku	315
8.5.4. Wpływ ulg podatkowych na redukcję podatku	319
ROZDZIAŁ 9. Ochrona konsumenta na rynku usług finansowych	324
9.1. Ochrona instytucjonalna	329
9.1.1. Ochrona instytucjonalna o charakterze ogólnym	329
9.1.2. Ochrona instytucjonalna na rynku bankowym	331
9.1.3. Ochrona instytucjonalna na rynku ubezpieczeń	335
9.1.4. Ochrona instytucjonalna na rynku kapitałowym	337
9.2. Ochrona prawna w zakresie kredytów	338
9.2.1. Ochrona w ramach ustawy o kredycie konsumenckim	338
9.2.2. Ochrona dotycząca kredytów na cele mieszkaniowe	342
9.2.3. Ochrona w ramach ustawy „antylichwiarskiej”	342
9.2.4. Ochrona w ramach upadłości konsumenckiej	343
9.2.5. Ochrona w ramach rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego	344
9.3. Ochrona prawna w zakresie depozytów	345
9.4. Ochrona prawna w zakresie obrotu płatniczego	347
9.4.1. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy	347
9.4.2. Ochrona w zakresie elektronicznych środków płatniczych	348
9.5. Ochrona prawna w zakresie usług inwestycyjnych	352
9.6. Pozostałe elementy ochrony prawnej	356
9.6.1. Ochrona wynikająca z klauzul niedozwolonych	356
9.6.2. Ochrona danych osobowych i tajemnica bankowa	358
9.6.3. Ochrona w ramach szczególnych form sprzedaży usług finansowych	359
9.7. Strategie postępowania w kwestii ochrony na rynku finansowym	362
Bibliografia	365